

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

În fața sinodului procsim archidieceșan.

IV.

Ar fi o ușurință neiertată, dacă biserica noastră nu s'ar cugeta a se ingradi cu tot felul de instituțiuni trainice, cari s'îi asigure existența. Ar fi însă și mai mare ușurință, dacă ea nu ar căuta toate căile și mijlocele pentru de a asigura acestor instituțiuni viitorul prin fundațiuni anumite, nesupuse fluctuațiilor politice, ori altor schimbări neprevăzute, și mulțămii lui Ddieu, în fruntea bisericești până acum au stat și stau astfel de factori, cari nu au lăsat nici o ocaziune nefolosită, pentru de a realiza una din cele mai grele probleme: asigurarea de averi, dela cari e condiționată în prima linie existența instituțiilor umane.

Ținând cont de aceste postulate, factorii chemați a organiza biserica noastră au ținut cu tot de-adinsul ca s'îi acuire și mijlocele necesare pentru de a susține aceste instituțiuni chemate a promova cauzele credincioșilor în toate direcțiunile, și după impregiurările noastre, după greutatea începutului și după proverbiala sârăcie a nămolului nostru e mare mirare, că ați numărat 14 fundațiuni administrate în centru, toate cu mențiuni și scopuri de binefacere și susținerea organismului nostru bisericesc.

Dar nu despre aceste se vorbește la acest loc. Aceste se administrează după regulile anumite, sunt controlate de ochi ageri, de oameni înțelepți și petrunși toți unul, ca unul de însemnătatea unei administrațiuni corecte. Cu totul altminterea se are lucrul în afară, în parochii.

Compuse sinodele parochiale din oameni în majoritatea lor nesciutori de carte, fără pricepere, ușor se lasă a fi conduși de interese personale, de interese de rudeni, și numai în linia a doua vin a se considera interesele publice. De aci rezultă, că de multe ori la alegerea de epitropii nu cade sârtea prețutidene pe oamenii cei mai onorabili, pe cei mai cu mâni curate, ci se întembla pre adeseori de sârtea cade pe câte un om, căruia nici crucerii adunați cu discul dela credincioși nu i sunt sânti destul, ca s'îi se atingă de ei. Sunt rari aceste casuri, dar sunt din deajuns, ca s'îi se atragă atențiunea celor ce conduc actul de alegere al comitetului și epitropii parochiale, ca s'îi se privegheze cu ochi de argus, că în ale cui mâni se depune spre păstrare și îngrijire averea bisericești și a școlei.

Fără avere, fără bani, ați nu se poate susține nici una năi alta. Biserica ca corporațiune morală are și ea trebuinte. Biserica ca corporațiune morală are și ea trebuinte și obligăminte ei către stat, către societate și către sine însuși. Pentru obligăminte către stat se ingrigesc alții, ca s'îi se împlinescă, înțeleg aici ecuivalentele și alte prestațiuni,

dar pentru ca s'îi împlinescă obligăminte către societate și către sine însuși trebuie în prima linie s'îi ingrigim noi, fie-care parochian. Risipa și administrarea greșită împiedică pe biserică de a s'îi pute împlini obligăminte către sine și către credincioșii sei, și în acest respect nu avem mult de a face combinațiuni. E de ajuns ca s'îi vedem, cum în multe locuri nu e școlă, nu e salariu învățătoresc, nu sunt obiectele necesare în biserică, ca s'îi ne convingem, că aici dăm de urmele unei administrațiuni greșite și păcătoșe, și ărași e de ajuns s'îi vedem pe alte locuri școle frumoșe, salarii de învățători, fond parochial, biserică curată, cum se cuvine s'îi fie o casă alui Ddieu, ca s'îi ne convingem, că aici averea bisericești a fost administrată bine, cei chemați au avut mâni curate, pricepere și inimă pentru cauzele bisericești.

În timpul din urmă consistoriul archidieceșan în rapoartele sale către sinod a năisut a străbate tot mai mult ca s'îi afle adevărata stare a averilor bisericești și școlari, și a năisut ca s'îi aducă în ordine unele păcate vechi ale administrațiunei, introducând regulamentul pentru administrarea averilor.

Năisunța această a dat de multe și grele pedeci, căci numai așa ne putem esplica, că încă nici de pe anii 1883 și 1884 nu sunt complete toate rațiociniile, spre a se fi putut da absolutoriile, ărdin 1885 sunt o mulțime de restanțe, ba sunt tracturi protopresbiterale întregi, din cari nu s'au asternut nici un rațiociniu pe 1886.

Aparința această tristă trebuie s'îi o căutăm negreșit și la organele parochiale, dar de regulă trebuie s'îi o căutăm la șefii tractuali. Dovadă e, că unde acestia s'îi pricep chemarea, lucrurile sunt în bună regulă, unde acestia din comoditate ori nepriecere, parte și din slăbiciuni de bătrânețe, nu pot alergă prin comune, nu pot da înviațiuni cum se cade, se introduce pe încetul un felu de risipă, și averea bisericești de mai multe ori ajunge în pungi străine, decât acolo, unde e destinată. Mai mult. Epitropii sunt și ei oameni muritori, ereții lor nu au nici un document despre erogate și percepțiuni, se trezesc incurcați în procese așa, că atari stări de lucruri înstrăinează pe cei mai buni fii ai bisericești de către biserică, ărdin simțul de caritate crescinească prin o administrare destrăbălată se tempește cu totul.

Bine! s'îi nu se pôtă pentru Ddieu afla remedii, ca fie care paroch cu finea anului s'îi pregătască rațiociniul despre câteva sute de floreni?

Și oîre nu e dauna bisericești cu mult mai mare din întrelăsări cu anii, decât dacă protopresbiterul ar eși la fața locului, și ar aduce odată lucrurile în regulă?

Eu cred, că la toate aceste pôtă vina în mare parte și pre marea indulgiță a superiorității, față de cei ce nu s'îi împlinesc datorințele.

De e ca se introduce odată regulă, considerațiunile de tot soiul trebuie să încete. Cei ce nu au plăcere s'îi muncescă, trebuie înlocuiți cu oameni activi și iubitori de ordine.

Titluri la recunoștință nu pot avé oameni disordinei, oameni, cari nu vor, ori nu pot se s'îi împlinescă oficiul. Se fac daune bisericilor, se fac daune credincioșilor, anulând interesele pe deci de ani, s'îi nasce dubietate în administrațiune, oameni încep a a clătina din cap, a suspionă chiar, și în cel mai favorabil cas se produce o stare apatică față de promovarea intereselor materiale ale bisericești.

Intrunurile pe la sinodele protopresbiterale și și alte ocaziuni sunt bine venite a se da instrucțiune celor ce nu știu una ori alta, — toate se pot face cu oamenii de inimă și cu bunăvoință. Ar fi încă de dorit mult ca s'îi se introducă și în parochii un felu de control mai serios, bucatele trebuie prefăcute la timp în bani și banii depuși la cassa de păstrare s'îi la oameni cu ipotecă sigură, ărdin date bucatele ărdin pe bucate, o ferdelă pentru două, căci nu această e chemarea averilor bisericești și modul de a se înmulți.

Și mai greșită e administrațiunea cu vinul. Ce s'îi dăcem de exemplu, când vine consistoriul după 4 ani și întrebă pe epitropie, că unde sunt drojdiile dela atăta vin? dacă s'îi făcut vinars, unde s'îi computat, căci bine știm, că atare marfă are căutare bună pe satele noastre și că pivnițele bisericilor au ajuns a fi cercetate aproape ca birturile. Dacă parochia are vin tōmna, trebuie vëndut, banii depuși vor aduce cu mult mai mult, ca după-ce s'îi tras vinul, după ce s'îi imputinat de jumătate și e mestecat cu alte fluidități mai eftine.

Vinul însă în primăveră se dă pe alt vin, o vēdră pentru 2 de must și în tōmna venitoare ajung tot acolo, unde au fost în cea trecută, rațiociniul nu se pôte face; darăe de recomandat, ca prin o instrucțiune specială s'îi se reguleze administrarea averilor parochiale, că adevă cu se pôte da împrumut? cât? sub ce condițiuni? pe câtă vreme, ca s'îi nu trecă capitalele dela debitor la ereți, dela moș la nepot, și în fine târgurile cu naturaliile au s'îi încete odată pentru totdeauna. Așa se va sporî averea bisericești, rațiociniile se vor puté face în regulă din an în an, pedecile vor încetă și cu ele va încetă demoralizarea celor mai buni creștini ai nostri.

Este pre important acest subiect, ca s'îi nu continuu în această materie în numărul procsim.

FOIȚA.

Felicia.

Din englezesce.

II.

(Urmare.)

Trecuseră cinci săptămâni deardendul. Vestea despre logodnica Deborei Tfolliot cu vērul seu Jak pâruse a încetă cu totul. Ea numai era obiectul interesărei amicilor, cunoscuților și inamicilor lor. La început se vorbise fōrte mult despre această afacere. Unii erau de părere, că Deborah totuși se va mărită după vērul ei Jak, deore-ce căp. Wyatt e om cu mult mai multe pretensiuni și aspirațiuni. El era considerat în totă privința de pre avut, pre frumos și pre bun pentru Deborah. Alții din contră susțineau sus și tare, că Richard Wyatt și Deborah totdeauna au co hetat unul cu altul. Dar ori ce se vorbea despre Deborah, totuși o invidiau cu toți, deore-ce Jak agonisise o sumă așa de mare de bani, încât nici nu scia, ce se începă. El era de minune frumos, și încă tot tinēr, avea manieri atrăgătoare și înainte de toate era, după-cum se pără, cu totul credincios logodnicei sale.

Deborah cercetă după rentōrcerea amozului ei mult mai multe societăți ca ori și când altădată.

Numai pre areori se afla singură cu Jak; ridea și juca cu un zel ne mai pomenit. Dar deși la aparință ea se afla fōrte fericită, totuși nu trecea nici o nōpte, în care ea se nu plângă de ajuns. Odată după rentōrcerea dela un bal, întră Felicia în chilia ei. Ea află pe sorsa mai tinēră, zăcând trântită pe pat în costumul de bal, suspina și plângea, ca și când și-ar fi urit viața. Felicia deveni adēnc intristată de cele vēdute și îi pără cu atât mai rău, de ore-ce făcuse toate esperințele acestea. Felicia îmbrățișă pe Deborah, o sārută cu lacrimi simpatice și o mângăie, așa numai cum putu.

— Ah! Felicie! nu mai pot suportă — numai pot suportă! Desprețuirea lui me pētrunde până în adēncul inimei și el e atât de nelinistit, atât de supērat! El și-a ținut cuvēntul, Felicia — da, el n'a uitat ce a dīs, și mai bucuros ar murī, decât s'îi devină necredincios. Din aceea sēră nici n'a mai vorbit cu mine, nici nu mi a strins mână; și dacă me vede, desprețuirea lui față de mine este atât de evidentă în ochii sei, încât eu nu mai pot suferī privirea lui. A-s'îi vrea, a-s'îi vōi s'îi me număr între cei morți!

Felicia nu știu, ce s'îi dăcă. În iubirea ei față de Jak și Deborah și în simpatia pentru Wyatt ră-mase cu totul fără simț, fără graiu.

Jak Tfolliott însă era nelinistit și neindestulit, neindestulit cu Deborah și cu sine însuși. Deborah prospicia atât de rău, încât nu mai sēmēna nici cu

sine însuși. Deși după exterior ea era mai ușuratică la fire ca alte fete, cu cari Jak convenia, totuși i se dădeau pe ocaziuni, în cari se convingea, că Deborah a plāns și că veselie ei e numai prefăcută, spre a nu i arēta lui suferințele ei. Ea era totdeauna amicală față de el. Observase însă, că ea se feresce cât numai se pôte de a fi singură cu el, și că dela întōrcerea sa, ea nici odată nu-l sārutase din bunăvoință și indemn propriu. O schimbare deosebită se întemplantase în purtarea ei, cea ce-l încredința pe el a crede, că inima ei nu mai bate pentru el, ci pentru altcineva. Jak află și aceea, că cap. Wyatt, care mai nainte era un ôspe de toate dīlele, a încetat de a mai cercetă casa dōmnei Brooke. Jak observase și aceea, cum Wyatt și Deborah intradins, se încungiură unii pe alții, când se întâlneșc ore-cum din întemplantare. Din toate aceste conchise Jak, că trebuie s'îi fie ceva în lucru. I se părăia dealtcum, că și simțeminte sale s'ar fi cam schimbat și îi părărea rău, că căldura și iubirea sa de mai nainte față de Deborah s'îi mai răcit și a devenit ceva nepăsătoare. Adese se ocupa cu gândul, ce frumōș și drăgălăș a devenit vara Felicie și era curios, că ore într'adevăr se va mărită după colonelul Wolwerton. În acest stadiu al deliberațiunilor sale, sērmanul Jak nu se putu reținē de a nu suspinā, când s'îi aduse aminte, că el e logodnicul Deborei și că totul merge cam pe dos.

Revista politică.

Grelele lupte parlamentare și furtunile, ce s'au descărcat asupra capului ministrului Tisza, pare al fi obosit în cele din urmă pe premierul ungar și l'a îndemnat a-și asigura bazele cabinetului prin o reorganizare radicală.

Nu se știe încă definitiv, cari membrii din cabinet vor părăsi cu totul ministerul, și cari vor fi înlocuiți, pre-cum se ascunde și adevărul motivelor, ce ar fi îndemnat pe dl Tisza a-și reconstrui cabinetul și a aduna în jurul său alți bărbați.

Fapt e, că abdicarea ministrului Fábinyi s'a primit, și pentru ocuparea acestui portofoliu cele mai bune șanse le are Desideriu Szilágyi, ér conducerea interinală a ministerului de interne s'a concredut ministrului Baross, aducându-se în combinațiune de secretariu de stat la acest ministru Desideriu Bánffy, actualul comite suprem al comitatului Solnoc-Dobâca.

Din comentările foilor reese, că reconstruirea cabinetului era mai de mult intenționată, și anume îndată după desbaterile generale a proiectului de lege militară s'a simțit necesitatea, dar tristul eveniment întâmpnat în casa domnitoare a fost deocamdată cauza, că reconstruirea s'a amânat.

Se dăce, că premierul avea să suporțe pre multe sarcini, și că într-o răspundere cădea asupra capului său, și acesta s'a vădit mai ales din desbaterile de până acum, unde numai ministrul președinte și din când în când ministrul honveșime și de cult îndrăsniau să înfrunte atacurile vehemente ale opoziției, pe când atitudinea celorlalți pare mai mult comodisătoare.

Se crede, că prin noua reconstruire nu au intrat numai puteri noi și mai viguroase în cabinet, cari mai cu succes îi vor apăra existența, dar că întreg partidul liberal se întărește pe bazele solide, pe care s'a aflat, și că astfel va fi mai puțin espus d'a se retrage și a lăsa altui partid rola conducătoare în legislativă.

E lucru caracteristic însă, că pe când partidul liberal s'a premenit esențial, opoziția moderată s'a retras cu totul de a mai vorbi contra proiectului de lege militară, stergându-se toți deputații, cari au fost insinuați la cuvânt și rēmēnend astfel numai câți-va deputați din stēnga extremă.

Hotărât nu se știe nici acum pentru-ce opoziția a surprins lumea cu atitudinea ei tocmai în momentul, când se spera, că va da în cap ministerului Tisza. Unii pretind, că prevēdēndu-se căderea cabinetului actual, contele Apponyi a voit să se arete, că e demn și capabil d'a stă în fruntea guvernului. dar aserțiunea lor cade prin evenimentul ulterior al reconstruirii cabinetului, și mai ușor se pōte presupune, că vēdēnd opoziția, că cu tōte gălăgiile și scandalurile inscenate, nu-și ajunge scopul, pentru a nu și perde cu totul din reputațiunea ei, a retras în fața puterii covēșitoare, ce o eserează premierul Tisza, atât în sus cât și în jos.

Membrii partidului independent în o conferință a lor a votat încredere vehementului deputat Polonyi, carele în o ședință a camerei a atacat în mod aspru pe dl Tisza, pentru că a lucrat din repusteri la construirea unei linii ferate prin Biharia. Violența terminilor și peste tot amenințările numitului deputat și ale altor radicali au provocat indignațiune chiar și între deputații opoziției, luând chiar ei partea dlui Tisza, și astfel dând un felu de vot de blam deputatului Polonyi.

În parlamentul vienes s'au finit desbaterile asupra centralisării ministerului de instrucțiune, cari desbateri au semēnat mult cu cele pentru proiectul confesional și s'au început desbaterile singuraticilor pozițiuni în bugetul ministrului de instrucțiune. Din desbaterile de până acum s'au lămurit mult atitudinea diferitelor cluburi față de proiectul lui Liechtenstein, și desī ele n'au ajuns încă la scopul urmărit, ministrul de instrucțiune Gautsch s'a es-

Intregerile Goodwood erau să se țină nu preste mult. Sesonul din Londra trecuse deja, când deodată o ocaziune bagatelă avea să convingă pre fidanțatul Deborai, că între fiitōrea soție și între cap. Wyatt a esistat ceva, ce e mai mult decât o singură preținie. Când într-o sēră Jak, cu Deborah la braț părăsise opera, deodată alergă către ei cap. Wyatt. Voind să se scuse cu un suris pentru nedibăcia sa privi la Deborah și risul de pre buzele sale dispărū la moment. Jak simți, cum tremură mâna copilei în brațul său, și când o privi era palidă, ca mōrtă. Unele proiectă numai decât ceea-ce el târziu a și esecutat.

În dimineța următoare Jak primi vestea, că Deborah din cauza durerii de cap ar fi impededată a participa în societatea dōmnei Dauver. Ea îl rōgă să-i spună, că merge dēnsul cu dōmna Brooke și Felicia acolo, sau cum voesce a dispune? El se va duce singur, fū răspunsul său.

(Va urma.)

primat, cel puțin indirect, că nu va mai opune atăta energie contra partidului clerical.

Agitațiunile acestui partid cresc, și ele sunt alimentate de fōile clericale, cari reclamă cu energie dreptul bisericeii asupra școlilor și accentuēză dīlnic restabilirea puterii lumesci a papei.

Cu tōte asigurările de pace, ce se fac, pregătirile pentru un înfricoșat rēșboiu se continuă cu mare stăruință. Era vorba în dīlele trecute despre formarea unui nou corp de armată în monarhia noastră, și anume în Galiția. Nefiind însă mijlōce și timp de ajuns, până la realizarea acestui plan s'a hotărât a se staționă încă un corp de armată în Galiția și anume sōrtea a cădūt pe corpul al 10-lea din Brūnn.

În timpul acesta Rusia încă lucră cu mare energie la întărirea armatei. Pe lângă împrumuturile cele mari, ce le a fost făcut, umblă după împrumuturi noi, întărindu-și atât armata continentală cât și flota.

Germania, care a votat sume enorme pentru întărirea artileriei, a trimis pe Herbert Bismarck la Londra pentru a intră în legături de alianță cu Marea-Britanie, în parlamentul căreia se desbate tocmai acum un proiect de credit enorm pentru sporirea flotei și construirea de întărituri, la marginea insulei, spre a o apără de un eventual atac.

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învățătorilor rom. gr. ort. din districtul S. Sebeșului pe anul scol. 1888/89 se va ținē în opidul Mercurea în dīlele din 13/25 și 14/26 Aprilie a. c. cu următoarea

Programă:

1. După invocarea spiritului sânt, Joi în 13 Aprilie la 10 ore a. m. deschiderea adunării;
2. Constatarea membrilor prezenți;
3. Raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului acestuia;
4. Raportul comitetului privitoriu la temele intrate dela despărțeminte;
5. Alegerea unei comisii pentru censurarea acestor rapōrte
6. Religiunea în cursul V și VI — și prelegeri practice din materialul acestor cursuri;
7. Cetitul și scrisul după cartea I de I. Popescu — și prelegeri practice;
8. Cum e de a se intui „Geografia și Istoria“ în cursul I, II și III din școla poporală;
9. Cari sunt cele mai potrivite poesii, ce sunt a se cântă cu elevii în școlă;
10. Modalitatea introducerii lucrului de mână în școla poporală;
11. Decidere asupra tacselor și pedepselor restante;
12. Statorirea bugetului pe anul 1889/90;
13. Propuneri de sine stătore.

La acesta adunare generală se invită toți membrii, precum și toți amicii și binevoitorii causei școlare; éră on. oficii parohiale, respective epitropiile parohiale vor binevoi a se ingriji de solvirea diurnelor și viatic pentru membrii reuniunii.

S. Sebeș, în 17 Martiu, 1889.

Comitetul central:

Z. Mureșan,
v.-președ.

Ilie Moga,
notariu.

Varietăți.

* (Personal.) Escelenția Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit cu trenul de Duminecă dimineța s'a reintors dela Budapesta.

* (Chirotonire.) Duminecă dimineța s'a chirotonit întru presbiter dl Stefan Rusu, teol. abs., ales paroh în comuna Nasna (tract. Murēș Oșorheiu.

* Metropolitul Teodosiu din Belgrad a conchemat pe episcopii sērbesci la o conferință, unde vor delibera asupra situațiunei, în care se află Sērbia prin abdicarea regelui Milan. Episcopii au fost primiți de regentă. Toți espulsații sērbi, în urma unui emis al regentii, se pot reintōrce în patrie. Regele Milan a plecat din Viena la Belgrad, de unde va călătorī preste Sofia la Constantinopol, unde va fi primit în audiență de sultanul.

* (Incunoscințare.) Dl G. Moian ne rōgă a publică următoarele: Broșura mea „Lucrul în școlă I încercări și propuneri“, procurată prin postă costă 50 cr., în care se cuprinde și porto postal de 5 cr. La 10 esemplare, procurate deodată, se adaugă încă un esemplar ca rabat. Porto postal însă este a se trimite deodată cu costul cărților procurate. Acesta se vede îndemnat a o face din incidentul, că până acuma i s'au trimis comande fără de a se adauge și costul cuvenit pentru porto-postal.

* (Postal.) Direcțiunea postală-telegrafică din Sibiu publică concurs, pentru ocuparea postului de magistrul postal în Ascleul mic (ctul Coșocnei), cu care post pe lângă depunerea unei cauțiuni de 100 fl. e împreună o remunerațiune anuală de 150 fl. și

52 fl. pașal de cancelarie, și un pașal de transport, ce se va satorī ulterioare.

Cererile de concurs să se înainteze direcțiunei postale numite în decurs de 3 săptămāni.

* Societatea geografică română și-a ținut ședințele în anul acesta sub conducerea Majestații Sale regelui. Dl Ionescu-Gion a cetit un studiu despre geografia în cronicarii romāni, dl Barbu Constantinescu a vorbit despre țigani din Europa și în special despre cei din Romānia; ér dl Urechia a dovedit, că industria și comerțul în secolii trecuți s'au purtat de romāni și nu strēini, ce fals se susține din mai multe locuri Dl major Năsturel a conferențat despre „heraldica română“, ér dl cap. Gurița despre „masivul harțului“.

* (Fortificațiunile în Romānia.) Esecutarea lucrărilor fortificațiilor dimpregiurul Galațului vor începe în primăvara acēsta sub conducerea dlui general Pencovici, comandantul divisiiei din Galaț.

* (Comasarea.) Comasarea pe hotarul Brașovului și Codlei nu se va esecută deocamdată, deore ce tabla regēscă din Murēș Oșorheiu a anulat sentința tribunalului din Brașov, în urma căreia la cererea proprietarilor Ioan Kōniges și soții era să se întēple comasarea. Tabla regēscă a luat drept motiv, că proprietarii, cari au cerut comasarea, nu posed 1/3 parte din pământul de comasat.

* (Desaprobare.) Măestrii romāni din Alba-Iulia au întemiat o societate spre a se putē ajutōră în cas de bōlă și tot deodată a și promovă scopurile, ce taie în ramul lor, prin conveniri și petreceri — Ministerul unguresc însă n'a aprobat — precum se comunică din Alba Iulia statutele acestei societăți din motiv, că în orașul respectiv sunt spitale destule și că măestrii romāni s'au asociat singuri.

* (Dece porunci pentru crescerea copiilor.) Maria Landmann estrage din praca făcută următoarele 10 porunci pentru crescerea copiilor: — 1. Cresceți însuși copii tei. Nici un ajutoriu strēin, ce ți-l iei în casă, nu ți va putē în adevēr ajutā la acēsta. Cine vrea să crească copii, trebuie să-i stăpānescă, respective să se bucure de o deplină autoritate în ochii lor. — 2. Ocupă ți copii. Lasă-i să se jōce, ori se lucreze, dar nu-i silī. Un copil silīt e supēracios, spiongiu și neiscusit; unul care se ocupă în mod firesc e plăcut, bun și norocos. — 3. Lasă pe copii să lărmească. Nu pretinde ca în ocupațiunile lor să fie tot liniștiți. Dacă e ca un copil să se desvōlte sănētos în privința corpului și a spiritului, trebuie să și întrebuinteze membrele după plac, apoi să vorbēscă, să ridă, să strige, să-și deștepte fantasia, nu numai privind lucrurile, dar și producēnd. Natural, că tōte la timpul și la locul lor. Așa dar al 4-lea: lasă copii în odaia lor, dacă ai vīsitate. Iubirea materna te face să-i prezēntēi oșpeților, să-i pui să se producă cu cunoscințele lor și să-i lași a fi lăudați și admirați în prezența lor. Acest lucru însă pentru oșpeți nu e tocmai plăcut, ér pentru copii primejdios. Ei vor deveni egoisti, închipuiți, lăudăroși, în fața oșpeților nu se pot mișcă după voie, și șed siliți. Dacă totuși vre-i a-i prezentă, durată să fie fōrte scurtă și să nu devină obiect de discutat. — 5. Nu-ți lăuda ori dojeni copii în fața strēinilor. — 6. Ține strict la ordine, însă îngăduie din când în când, dacă e necesitate. — 7. Fii consecuent și împreună asprimea cea mai mare cu o a devērată blāndețe. Nu dojeni ori pedepsi pe copii pentru lucruri de nimică, ca și cum ar fi comis mari greșeli, dar nici greșelile mari nu le lăsa nepedepsite; ai oprit ceva, ține strīs la precept. — 8. Copii nu sunt obiect de jucărie. Nu i tracta ca pe atari și nu lăsa pe alții să i tracteze. Ei n'au venit pe lume ca să-ți implinēscă dorințele, nici să-ți lingușască egoismul, ori pentru a ținē ție sau altora de urīt, ci pentru voința lor. Din acēsta urmēză: — 9. Copii sunt în anumite împrejurări persoanele principale în casă, dar 10. Acēsta să nu o observe!

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1889.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1888—89.

Domnilor colegi! Înainte de a ve prezentă relațiunea anuală despre activitatea desvōltată de Academie de la ultima sesiune generală încōce, am onōre a ve aduce la cunoscință, că în cursul acestui an Academia noastră a pierdut pe doi dintre membrii sei onorari: George Ioanid și Iacob de Czihack.

George Ioanid a încetat din viață la 27 Novembre anul trecut. El a fost unul din vechii profesori ai colegiului Sf. Sava. Școlă a fost câmpul de activitate al vieții sale. Dintre scrierile publicate de Ioanid cea mai însemnată este „Dicționarul elino-romānesc“ tradus după al lui Scarat D. Vizantie și tipărit în douē volume mari în anii 1864 și 1869.

Doctorul Iacob de Czihack, născut la 2 Ianuarie 1800 la Aschaffenburg în Bavaria, a venit la 1825 în Moldova, unde a fost profesor de istoria naturală la Academia din Iași, medic-sef al miliției Moldovei și protomedic al Moldovei. La 1833 a fondat societatea de medici și naturaliști, și la 1834 muzeul de istorie naturală din Iași (*). Era vice-președinte al Societății de medici și naturaliști din Iași, membru al societății de științe naturale Senenckenbergică din Frankfurt încă de la anul 1830, și al mai multor alte societăți învățate. El a publicat mai multe lucrări științifice, dintre care însemnăm aici următoarele:

Florae Moldavicae species ac genera hucusque excursionibus explorata ac secundum Linnaei systema ordinata Mns. Maji 1836; în „Flora“ bot. Zeitung, Jahr XIX (1836) Bd. 2 Bleiblätter p. 59—74.

Istoria naturală întâia oră în limba românească de doctorul medicinei și cava'er Cihak. Iași 1837. Op. dedicat Alteții Sale principelui domnitorului Michail Sturdza.

În colaborațiune cu Dr. Josef Szabo: Heil-und Nahrungsmittel, Farbstoffe, Nutz-und Hausgeräte, welche die Ost-Romanen, Moldauer und Walachen, aus dem Pflanzenreiche gewinnen; în „Flora“ (1863).

Manual pentru învățătura soldaților din compania sanitară a 6stei Moldo-române. Iași 1859.

Iacob de Czihack a fost unul dintre acei străini, cari venind în țară s'au indentificat întru toate cu trebuințele ei și au lucrat cu căldură la dezvoltarea științelor între români. El a dat probe de un patriotism vrednic de totă stima și iubirea noastră. Recunoscându-i aceste merite societatea academică română l'a ales membru onorant al său la 1872. Îmbătrânind a părăsit Moldova și s'a întors la Aschaffenburg, unde și-a petrecut anii bătrâneții și a încetat din viață în vârstă foarte înaintată la 29 Novembre stil nou anul trecut.

(Va urma.)

Cestiuni scolare.

— „Tactul pedagogic“. —

(Urmare din Nr. 27 și încheiere).

Un deosebit tact pedagogic se recere unui învățătoriu față de populațiunea în mijlocul căreia, și la a căreia scolar, propune. Învățătorul trebuie să o știe, că el primo loco trăiește pentru școală și după școală.

În locul al doilea pentru populațiunea în sinul căreia se află și carea l' susține. Va trebui deci ca învățătorul să cunoscă prea bine lipsele poporului sau în toate amănuntele lor; și acesta nu o va pute face trăind singur ca cucul, ci venind în atingere cu poporul la anumite ocazii. Nu urmărim însă ca el să fie pretutindenea și părtaș la toate. Acesta ar aduce cu sine ca școala să devină un lucru lateral. Este un lucru cunoscut că, cu cât un învățătoriu și va neglijă mai mult oficiul său, cu atât influența sa educativă, stima și încrederea părinților l' va părăsi mai mult. Centrul activității unui învățătoriu este școala sa. Ambițiunea, gloria noastră stă în a avea o școală bună. Activitatea pe alte terenuri este lucru secundar pentru un învățătoriu. Neglijându-l și un învățătoriu școală, — el și neglijă norocul și alungă liniștea sufletească dela sine. Să nu uităm, că amestecându-ne în toate nu putem impune în nimica; și este mai mult a face pași solizi pe un teren, ce ni l'am ales, decât a ne acuta de alte lucruri — de câte toate — și a rămâne locului. Școala are să recomande pe un învățătoriu, ea are să-i câștige popularitatea din partea poporului.

Să nu umble însă un învățătoriu a-și câștiga popularitatea pe alte căi și cu alte mijloace. Cu deosebire să se ferescă de o popularitate falsă. Nu odată am avut ocaziunea a auzi oameni dicând de învățătorii lor, că e om bun și nu e fals de ei; și acesta din motivul, că învățătorul merge în cărcimă împreună cu toți slabi, bea cu toți câți îi închină, glumesce și și petrece cu ei până în dori de di.

Pe un învățătoriu, care posedă numai atâta tact și popularitate — și durere se află de acestia — l' vești în scurt timp pe aceeași treaptă intelectuală cu cei ce și petrece, cu oamenii cei mai de rând. În urmă e desprețuit chiar de către aceia cu cari și petrece. Ei l' batjocoresc mai întâiu. Un atare învățătoriu și pregătesc el mormântul, și provoacă însuși disprețul oamenilor de bine. — Popular devine un învățătoriu în sensul adevărat — când el este stimat. Stima însă nu ne-o putem câștiga decât împlinindu-ne datoria, și arătându-ne totdeauna a fi oameni cu caracter solid.

Să se ferescă un învățătoriu a se face per „tu“ cu totă lumea cu carea vine în atingere. Să-și aibă totdeauna înaintea ochilor maxima: „să nu te faci nici când per „tu“ cu un om pre al cărui caracter nu poți conta, și pe care nu-l cunoști pe deplin“. Să nu ne facem per „tu“ cu oameni, cari nu se bucură de un bun renume. Este știut, că cel ce-ți este per „tu“ și poți arunca mai ușor în față ori-ce grobianitate; decât altul, cu care nu stai așa de aproape.

Un deosebit tact și multă rezervă se recere dela un învățătoriu, ce a ocupat o stațiune nouă. Se întâmplă ca noul învățătoriu, necunoscând oamenii și jurstările comunei, devine în societatea unor oameni, cu nume rău, cari vreau să se reabiliteze prin societatea învățătorului. În atare ca partea mai bună a oamenilor din comună se înstrăineze de către el, și-l tractează cu neîncredere; ceea ce îi face greu împlinirea oficiului său. — Va trebui deci ca învățătorul, să cunoscă mai întâiu oamenii și relațiunile locale, și după acele să se orienteze; căci e mai bine a rămâne neutral, decât a inclina spre o parte sau alta.

Cu multă prevenire și tact trebuie să se poarte un învățătoriu față de convingerile religioase ale poporului — în sinul căreia trăiesc.

Să se ferescă un învățătoriu a defăima, sau a ataca convingerile religioase a populațiunii, chiar și în cas când nu le împărtășește, căci aceste numai conflicte pot naște.

Nu trebuie să ne aretăm pre liberali, și să resonăm pre multe despre cele religioase — când stăm față cu poporul. Este știut apoi, că nimic nu provoacă pasiunile în grad

asa mare, ca frecările și disputele religioase și politice. Aceste nu pot să producă decât nelinișce în spiritul învățătorului și cu deosebire atunci când ele au intrat și în sanctuarul scolei, și au ajuns și la cunoștința pruncilor. Școala trebuie să fie un loc de linișce, unde nu are să străbată lupta de partidă. Chiar de aceea, învățătorul nu are să se facă un reformatoriu în cele religioase, nici agitator în cele politice.

Abstragând dela împregiurarea, că învățătorul trebuie să posedă încrederea părinților pruncilor, ceea-ce nu-i va fi cu puțința ca om de partidă; el nu va avea nici liniștea rece, luând parte activă prelângă una sau altă partidă. El și va câștiga pe această cale nu numai inimi, ci chiar și daune materiale une-ori.

Emițind aceste păreri — sum departe de a dice: că învățătorul să nu-și aibă convingerea sa, sau că el să-și schimbe părerile sale după-cum suflă vântul de puternic*, din contră, învățătorul în eseriarea drepturilor sale civile precum și în împlinirea datoriilor sale are să fie model pentru populațiune, trebuie să pășescă ca totă rezoluțiunea sa „dacă e lipsă, și de folos“ dice Lessing.

Mult tact se recere în combaterea superstițiilor, prejudețelor și a credințelor deșerte. A începe o luptă contra acestora — nefiind bine armat cu armele științei, și a unei esperințe îndelungate, însemnă a întârzi încă pe oameni în ale lor. În loc de ai abate dela ele. Învățătorul va trebui să studieze cu deamănuntul obiceiurile și moravurile poporului, precum și superstițiunile și credințele deșerte, cu cari poporul a trăit de sute de ani. — Pentru-că începând combaterea lor, lesne ne putem trezi cu o opozițiune cruntă contra noastră, care numai rău ne poate cauza. — Să nu credă un învățătoriu, că lucruri, cari au existat sute de ani, se pot schimba într'un moment. Cu deosebire învățătorii tineri să se ferescă a pași deodată ca reformatori, chiar la începutul carierei lor.

Să lase ca timpul să vină la fie-care lucru. Altmul lesne poate să producă frecări în comună, și poate să-și audă imputări, dicându-se: „nici nu șcim cine-i și de unde-i, și el are să ne reguleze“.

Nu arare-ori se întâmplă învățătorilor, că li se fac din partea părinților pruncilor presente, sau deosebite invitări. Aici trebuie să fim erăși cu multă băgare de seamă. Trebuie respins ori-ce present ori invitare, dacă se știe, că aceste se fac cu intențiune, că învățătorul se fie obligat a face apoi alte servije.

Nu convine cu demnitatea unui învățătoriu, ca el să se facă dependent, și să-și pierdă libertatea de acțiune pentru nisce presente bagatele.

Sunt însă oameni, cari fac presente învățătorului, cu cea mai bună intențiune, fără a accepta vre-un contra servij. A refușă primirea astor fel de presente ar pute să producă ofensă, și lesne ar pute veni la idea, că învățătorul e superb, și nu voescă a-și face cu nimenea de lucru. Mai bine e, ca învățătorul să arete că nu pune pond deosebit pe presente sau invitări și atunci cu timpul vor înceta de sine. Trebuie bine să ne-o însemnăm, că cei-ce nu te mai lasă de subsuori, totdeauna lucră cu rezervă, și urmăresc un scop ore-carele.

Încă ceva înainte de a fini acest tractat. În comunele noastre învățătorii încă tot mai sunt — pe aiurea priviți cu ore-și care dispreț. Ba se întâmplă adese, că la alegeri fiind partide, învățătorul poate să fie întâmpinat chiar cu ură, și să se i se cerce pe toate căile ai afla vre-un cursur. În atari împregiurări se recere mult tact dela învățătoriu. El nu va avea să-și pierdă paciența, și sângele rece, cu atât mai puțin curagiul. Să nu se amestece în nimic până la domolirea spiritelor, ci se-și împlinescă în școală datoria de sănătate. Pre încetul cu încetul vor începe a se interesa de el, cum trăiesc, ce face, cu ce se ocupă? și cunoscându-l mai de aproape de om harnic — din inimici vor deveni amici, din desprețuit, ce era, va deveni stimat. Acest rezultat la tot cazul va fi îmbucurătoriu, și el numai pe această cale să poată impune. F-rică de învățătoriu, carele posedă tact pedagogic, pentru el spinosă carieră de învățătoriu devine înecunată de cele mai frumoase rezultate.

Bibliografie.

„Helvetia și Wilhelm Tell,“ studiu de Dr. A. P. Alexi. — Brașov. Tipografia Alexi 1889. — Preț (P?).

— Dl caval. Isidor de Onciul, profesor la facultatea teologică a universității c. r. Francisco Iosefină din Cernăuți, caruia îi datorim mai multe lucrări valoroase pe terenul bisericesc, a înmulțit literatura noastră teologică cu un nou op de mare însemnată și reclamat chiar de împregiurările, în cari trăim. El este intitulat: *Manual de introducere în santele cărți ale testamentului vechiu*. Octav mare de 428 pagini, editura autorului; preț 4 fl și aprobat de I. P. S. arhiepiscop și metropolit al Bucovinei, Silivestru. *Partea întâia* a cărții cuprinde afară de notele introduse: Substanța sf. scripturi sau bibliologia: — Onomatologia generală; — cărțile canonice; — celelalte cărți ale biblii; — cărțile istorice; — cărțile profetice; — cărțile poetice. — *Partea a doua*: Autoritatea cărților sante: autoritatea dogmatică; — autoritatea istorică; — Obiecțiuni în contra autorității cărților t. v. — *Partea a treia*: Istoria păstrării și interpretării cărților t. v.; — limbile originale ale cărților t. v.; — forma din afară; — mijlocele păstrării testului; — traducerea cărților în alte limbi; — traduceri orientale; — traduceri occidentale; — explicarea cărților t. v. — Adaus: Cărțile necanonice: de cuprins istoric; — profetic; — didactic și poetic. — Cărțile condamnate. — Opul nu e numai pentru studenții, cari vor să-și

câștige un titlu academic, ci precum autorul ne spune, el e merit mai ales pentru preoți, dela care se recere, ca mai mult ca ori și când se fie ați înzestrată cu armele științei, ca turmele lor încredințate să nu suferă daună. Cartea este scrisă în un stil bun românesc, limbă frumoasă, fluentă, și plăcută. — Sperăm, că d-l autor ne va da ocaziune a anunța și partea a doua a lucrării d-sale. —

Mulțămita publică.

Puțina inteligență din comuna Petrila fără deosebire de naționalitate și confesiune, fiind convinsă că: „unirea e putere,“ s'a hotărât în carnevalul trecut a aranja o petrecu joc, din al cărei eventual venit să se procure cărți și alte recuise de învățământ pentru elevii săraci dela școala română de confes. gr. or. și cea de stat din colonia numită „Lonia,“ din Petrila, și cuvântul trup. s'a făcut: căci în 6/18 Februarie a. c. s'a constituit în comitet, alegându-se de președinte pe dl notariu cercual Marcu Moldovan, de cassariu pe dl ingineriu Ignatz Novack, notariu dl Fekete József, erau membrii în comitet: Ioan Preda par., Fekete Máté notariu, Valeriu Josan concepișt notarial și subscrisul, cari spre scopul numit am deschis o listă, cu care s'a adunat frumoasă sumă de 97 fl. 20 cr. ca supra solviri, era s'era la cassă au mai încurs 18 fl. 20 cr., cu totul suma 115 fl. 40 cr. v. a., din care subtrăgându-se spesele de 48 fl. 20 cr., rezultă un venit de 67 fl. 20 cr., cari s'au împărțit egal la școlile numite; cu plăcere public numele preștaților domni și d'omne, cari au binevoit a ne întinde concursul material și moral: A. Berger 60 cr., A. Berkovics G. 50 cr., Dr. Botenstein 1 fl., Borbáth József 1 fl., Bösz Gyula 50 cr., Avram Brândușa 1 fl., Bruchner F. 50 cr., A. Bokor 40 cr., Buday Antal 2 fl., Banik I. 50 cr., Császár Stefan 50 cr., Dombora L. 2 fl., Ehrnberger B. 50 cr., Eisen H. 50 cr., Eg. A. 40 cr., Erdély Gyula 50 cr., Eisler A. 50 cr., Dr. Fabini 50 cr., Fabro Luigi 1 fl., Fekete József 1 fl., Fekete Máté 1 fl., Fitz E. 1 fl., Fitz M. 50 cr., Fischer I. 50 cr., Gaal S. 50 cr., Grosz J. 50 cr., Gerberth G. 1 fl., Goro Ede 1 fl., Goro Ferencz 1 fl., Görög G. 50 cr., Gyorke F. 1 fl., Grosz Herm. 4 fl. 50 cr., Grossék N. 50 cr., Gütt G. 1 fl., Hahner R. 1 fl., Héjas I. 1 fl., Herczeg S. 1 fl. 50 cr., Hercz A. 40 cr., Imrich M. 40 cr., Jakabfi R. 80 cr., Janky G. 1 fl., Ivanovics I. 50 cr., Junger S. 50 cr., Kapeza Gyula 1 fl., Kailing M. 1 fl., Kinzig I. 50 cr., Kiss N. 50 cr., Klein M. 50 cr., Costea Z., 1 fl., Cubata 50 cr., Kohn L. 50 cr., Krefli M. 50 cr., Lengyel A. 50 cr., Lesco K. 1 fl., Luther I. 1 fl., fl. Mikó A. 1 fl., Milojkovics L. 1 fl., Marcu Moldovan 5 fl., Mülle I. 60 cr., Martina N. 50 cr., Mirese D. 1 fl., Mesco L. 1 fl., Nagy M. 50., d-na Novac 2 fl., Oprea I. 50 cr., Agolczar V. 1 fl., Pecol A. 50 cr., Pischler K. 50 cr., Pik S. 50 cr., Polgár L. 1 fl., Preda I. 1 fl., Pruzsina I. 1 fl., Puj Árpád 2 fl., Preda P. 1 fl., Pelger M. 50 cr., Radik St. 1 fl. 50 cr., Ridvald I. 50 cr., Ruder I. 20 cr., Rudolf I. 50 cr., Roth J. 1 fl. 50 cr., Rteint F. 1 fl., Schmid E. 50 cr., Schvilgin I. 1 fl., Schneller I. 1 fl., Steiner V. 1 fl., Steiner D. 70 cr., Stern A. 50 cr., Stern H. 1 fl., Socol B. 40 cr., Stanca A. 1 fl., Simionch 50 cr., Szucher I. 40 cr., Schwemhammer St. 50., Sandor G. 50 cr., Schmider I. 1 fl., Stelner 50 cr., Tallátsék F. 3 fl., Turczar A. 50 cr., Toman E. 50 cr., Guttman 50 cr., Ullman L. 1 fl., Vach I. 1 fl., Vajna Victor 1 fl., Wagner 50 cr., Weber B. 50 cr., Weisz A. 1 fl., Venczel A. 50 cr., Vigh N. 1 fl., Wein G. 50 cr., Chirca S. 50 cr., Zlatzki I. 1 fl., Josan Val. 1 fl., Zurbuk I. 1 fl., Zoller I. 1 fl. 50 cr.

Subscrisul îmi împlinesc una dintre cele mai plăcute datori, când în numele comitetului parochial, și al micuților mei elevi miseri, viu a aduce și pe această cale profunda noastră mulțămă și recunoștință preștaților domni și dne contribuitori, în genere, erau în special d-lui notariu Moldovan, ingineriu Novack și stimabilelor d-nelor soții, cari nu au cruțat nici ostenelele nici jertfe materiale atâta cu decorarea salei, cât și cu altele, dându-și totă silința ca petrecerea să aibă acel rezultat moral și material, erau elevilor dela ambele școli a le procura cele necesare, bucurie și mângăerie. Primăscă mai departe sincera noastră mulțămă și stimății domni Fekete Máté, Valeriu Josan și Ioan Preda, cari cu bucurie s'au angajat pe un timp umer și friguos a umbra cu lista de subscriseri.

În cât pentru partea noastră de bani, subscrisul în conțelegere cu dl director scol. local Ioan Preda, am împărțit în 2 Martiu a. c. între elevii dela școala noastră 38 Abcedare românești, 10 abced. maghiare-române, 10 istoria biblică, 8 gramatici, 5 istoria patriei, apoi pentru școală și elevi alte recuise în preț de 4 fl. 80 cr. Suma 20 fl. 90 cr.; era restul de 13 fl. 70 cr., ce-l mai posedam încă îl vom folosi numai spre scopuri scolare.

Petru Stefăne Preda,

învățătoriu.

Loterie.

Sâmbătă în 23 Martiu 1889.

Buda: 16 29 25 19 38

Bursa de Viena și Pesta.

Din 23 Martiu 1889.

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Galbin	5.71	5.65
Napoleon	9 60 ¹ / ₂	9.60
100 marce nemțesci	59.42 ¹ / ₂	59.40
London pe (poliță de trei luni)	121.70	121.70

*) Dr. A. Fétu „Despre încercările făcute pentru dezvoltarea științelor naturale în România“. Discurs, în „Analele Soc. Acad. Tom V. p. 2. pag. 83“.

*) Acesta ar fi o lașitate, ca să nu-și aibă convingerile sale; dar cu buna ordine și cu recerșința unei discipline necesare nu convine să demonstreze, să facă pe agentul în serviciul unei sau altei partide, er dacă o face, să-și facă seama și cu urmările. Red.

